

فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی

سال یازدهم شماره ۴۳ پاییز ۱۳۹۵

مقایسه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در

نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی

حسن بافنده قراملکی^۱

فاطمه بزاز منصف^۲

سیامک دادشی^۳

علی صادقی^۴

چکیده

پژوهش حاضر در جهت مقایسه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم شناختی هیجان بین نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی انجام شد. روش تحقیق حاضر علی-مقایسه‌ای بود. در این راستا ۱۰۰ نفر از نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی (۵۰ نفر در هر گروه) به‌روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. از پرسش‌نامه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ-فرم کوتاه (YSQ-SF) و راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان (CERQ) استفاده شد و داده‌ها از طریق تحلیل واریانس چندمتغیره تجزیه و تحلیل شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی در طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و راهبرد تمرکز مجدد مثبت تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. بر اساس نتایج این تحقیق نوجوانان پرورشگاهی دارای سطوح بالاتری از طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بوده ولی راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان نوجوانان پرورشگاهی تفاوت معناداری با نوجوانان غیرپرورشگاهی ندارد.

واژگان کلیدی: طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه؛ تنظیم‌شناختی هیجان؛ نوجوانان پرورشگاهی

۱- استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم‌شناختی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان تبریز (نویسنده مسئول)

Email: monsef.f121@yahoo.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم شناختی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان تبریز

۴- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

مقدمه

دوره نوجوانی برای رشد شخصیت سالم از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این دوران توجه به تعلیم و تربیت و سعادت و رفاه نوجوان ضروری‌تر به نظر می‌رسد. با توجه به اهمیت وجود خانواده در سرپرستی فرزندان می‌توان انتظار داشت که نوجوانانی که در کنار والدین خود زندگی می‌کنند، با نوجوانانی که بنابه دلایل مختلف از خانواده جدا شده‌اند و در مراکز نگهداری از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و پرورشگاه‌ها به سر می‌برند در بسیاری از رفتارها و ویژگی‌های شخصیت تفاوت داشته باشند (نوری، مکارمی، ابراهیمی، ۱۳۷۹). با توجه به این موضوع در شکل‌گیری و تداوم شخصیت و رفتار نوجوانان، نقش عامل‌های شناختی (باورها و ارزیابی‌های ناکارآمد) از اهمیت خاصی برخوردار است و ساختارهای «فرد-ویژه» یا طرح‌واره‌ها پایه‌های اساسی شخصیت را می‌سازند و مفهوم طرح‌واره در قالب سطوح شناخت، عمیق‌ترین سطح محسوب می‌شود (یانگ و همکاران، ۱۳۸۹). طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه اساساً مضمون‌های تلویحی و ناهشیار هستند که توسط افراد حفظ می‌شوند و اساساً بازنمایی‌های معتبری از تجارب ناخوشایند دوره کودکی می‌باشند (بامبر^۱، ۲۰۰۶). این طرح‌واره‌ها در ابتدا حالت سازگارانه دارند و با بازنمایی‌های نسبتاً دقیقی از محیط دوران کودکی به وجود می‌آیند اما همچنان که کودک رشد می‌کند حالت ناسازگارانه پیدا می‌کند و وقتی افراد با محیط‌هایی روبرو می‌شوند که یادآور دوران کودکی آنهاست، طرح‌واره‌هایشان برانگیخته می‌شوند و به محض بروز چنین اتفاقی، فرد مورد هجوم و سیطره عواطف و هیجانات منفی شدید قرار می‌گیرد (یانگ و همکاران، ۱۳۸۹).

با توجه به این که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه توان تولید سطوح بالایی هیجانات و عواطف منفی را دارند، برای کم‌رنگ کردن خاطرات، هیجان‌ها، احساس‌های بدنی، طرح‌واره‌ها و رفتارهای همراه آنها، افراد از راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان مثبت یا منفی استفاده می‌کنند. در اصل تنظیم هیجان به تعامل بهینه‌ای از شناخت و هیجان، جهت

1- Bamber

مقابله با شرایط منفی نیاز دارد (اوکسنر^۱ و گروس^۲، ۲۰۰۵). با توجه به ضرورت و اهمیت طرح‌واره‌ها و تنظیم شناختی هیجان در شخصیت و عملکرد افراد تحقیقات بسیاری به بررسی این متغیرها پرداختند. برای مثال نتایج پژوهش میهالکا^۳ و تارناوسکا^۴ (۲۰۱۳) نشان می‌دهد که تنظیم شناختی هیجان منفی پیش‌بینی‌کننده مشکلات مربوط به عملکرد اجتماعی نوجوانان است. همچنین نتایج پژوهش سیمسک^۵ و همکاران (۲۰۰۷) نشانگر آن است که مشکلات رفتاری و هیجانی کودکان پرورشگاهی در مقایسه با کودکان عادی بیشتر است. بیرکلند^۶، ملکوویک^۷، هلسن^۸ و وولد^۹ (۲۰۱۲) نیز بر نقش کیفیت رابطه با پدر و مادر در کنار تصور بدنی و فعالیت‌های جسمانی، به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده مهم عزت-نفس در دوران نوجوانی تأکید می‌کنند. همچنین نتایج پژوهش مگان^{۱۰} و گانار^{۱۱} (۲۰۱۵) نشانگر آن است که استرس اوایل زندگی (زندگی پرورشگاهی) بر توجه اجرایی، حافظه کاری و تنظیم هیجان کودکان مؤثر بوده و موجب بروز رفتارهای ناهنجار از جمله دوستی‌های بی‌رویه و نقص در نظریه ذهن آنان می‌شود. کالوت^{۱۲}، اورو^{۱۳}، هانکین^{۱۴} (۲۰۱۳) نیز نشان دادند که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه پیش‌بینی‌کننده افکار اضطرابی خودکار و چنین افکار خودکار، به‌عنوان واسطه بین طرح‌واره‌ها و تغییرات آتی در علائم اضطراب اجتماعی می‌باشد. در همین راستا یانگ مدل طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را برای تشریح ارتباط والدین آسیب‌شناسی ارائه کرده است و اساس نظریه آن به برخی مفاهیم و تحقیقات، بر مبنای تئوری دلبستگی قرار دارد و پیشنهاد می‌شود که یک میانجی بالقوه در روابط والدین و بروز آسیب‌شناسی فرزندان، ایجاد طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و یا باورهای هسته‌ای منفی در فرزندان است (به نقل از شیفیلد^{۱۵}، والر^{۱۶}،

1- Ochsner
3- Mihalca
5- Simsek
7- Melkevik
9- Wold
11- Orue
13- Gunnar
15- Sheffield

2- Gross
4- Tarnavska
6- Birkeland
8- Holsen
10- Megan
12- Calvete
14- Hankin
16- Waller

ایموئل^۱، موری^۲، میبر^۳، (۲۰۰۵) به طوری که تحقیقات نشان داده است که زندگی در محیط پرورشگاه بر شکل‌گیری دلبستگی ایمن، اثر منفی داشته و منجر به دلبستگی نا ایمن در کودکان می‌گردد (نیمن^۴ و ویس^۵، ۲۰۱۲، دریس^۶، جافر^۷، ایجزندرون^۸، کرانمبرگ^۹، ۲۰۰۹). ساراسینو^{۱۰} پرساقی^{۱۱}، دیگنی^{۱۲} و ایناموراتی^{۱۳} (۲۰۱۱) بیان می‌دارند که دلبستگی ایمن، نه تنها کیفیت و تداوم رابطه با والدین را در اوایل نوجوانی منعکس می‌کند، بلکه به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده روابط اجتماعی با دیگران و هدایت و جهت‌گیری ارزش‌های اجتماعی نوجوان است. بنابراین نوع تعامل با والدین، نه تنها نوجوانان را در دستیابی به مهارت‌های اجتماعی در اوایل نوجوانی سوق می‌دهد، بلکه تأمین‌کننده سلامت روانی وی می‌باشد که کودکان و نوجوانان پرورشگاهی از این تعامل محرومند و با مشکلات شناختی و رفتاری زیادی مواجه می‌شوند. در این راستا ابراهیم^{۱۴}، ال-بیلشا^{۱۵}، ال-گیلانی^{۱۶}، کاهتر^{۱۷} (۲۰۱۲) در پژوهش خود به این یافته اشاره کرده‌اند که طرح‌واره‌های ناسازگار در بین پرورشگاهیان مخصوصاً دختران به میزان بالایی شایع است به طوری که ۴۷ درصد پرورشگاهیان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه هستند. با در نظر گرفتن اینکه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و راهبردهای ناسازگار تنظیم‌شناختی هیجان، می‌تواند هسته اصلی و ریشه رفتارهای نامناسب و اختلالات روان‌شناختی قرار بگیرد، این پژوهش در پی مقایسه این ساختارهای شناختی و راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان در نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی است. بنابر این پژوهش حاضر در پی یافتن پاسخ علمی به این سوال اساسی است که آیا طرح‌واره و راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان نوجوانان پرورشگاهی متفاوت از طرح‌واره‌های و راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان نوجوانان غیرپرورشگاهی است؟

1- Emauelli

3- Meyer

5- Weiss

7- Juffer

9- Kranenburg

11- Presaghi

13- Innamorati

15- El-Bilsha

17- Kahter

2- Murrey

4- Niemann

6- Dries

8- Ijzendoorn

10- Sarracino

12- Degni

14- Ibrahim

16- El-Gilany

روش

جامعه آماری این پژوهش شامل نوجوانانی (دختر-پسر) بود که در مراکز شبانه روزی نگهداری کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست شهر تبریز نگهداری می‌شدند، و همچنین هم‌تاهای غیرپرورشگاهی این نوجوانان که در نزد خانواده و در شهر تبریز ساکن بودند. نمونه شامل ۵۰ نوجوان پرورشگاهی که ۲۵ نفر از آنها دختر و ۲۵ پسر بود. همچنین ۵۰ نوجوان غیرپرورشگاهی که ۲۵ نفر از آنها دختر و ۲۵ پسر بود. روش نمونه‌گیری از نوع هدفمند بود. این نوجوانان در محدوده سنی ۱۸-۱۳ بودند. لازم به ذکر است که دو گروه از لحاظ متغیرهای جمعیت‌شناختی (سن، جنس، وضعیت تحصیلات، وضعیت تأهل) تا حد امکان هم‌تاسازی شدند.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات

در این پژوهش به منظور گردآوری اطلاعات و داده‌ها، از پرسش‌نامه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم‌شناختی هیجان استفاده شده است.

پرسش‌نامه طرح‌واره یانگ (YSQ-SF) (فرم کوتاه): پرسش‌نامه طرح‌واره یانگ (یانگ و براون، ۲۰۰۱) برای اندازه‌گیری طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه ساخته شده است. همچنین شکل کوتاه پرسش‌نامه طرح‌واره‌ها برای اندازه‌گیری ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه براساس فرم اصلی تهیه شده است. فرم بلند دارای ۲۰۵ گویه و فرم کوتاه ۷۵ گویه دارد. هر گویه بر روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای (۱=کاملاً غلط، ۲=تقریباً غلط، ۳=کمی درست، ۴=تقریباً درست، ۵=کاملاً درست) نمره‌گذاری می‌شود. در فرم کوتاه، هر طرح‌واره توسط پنج گویه سنجیده می‌شود. در این پرسش‌نامه، نمره بالا نشان‌دهنده طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه است. این طرح‌واره‌ها عبارتند از: بریدگی و طرد (۱- رهاشدگی / بی‌ثباتی ۲- بی‌اعتمادی / سوءرفتار ۳- محرومیت هیجانی ۴- نقص / شرم ۵- انزوای اجتماعی / بیگانگی)، خودمختاری و عملکرد مختل (۶- وابستگی / بی‌کفایتی ۷- آسیب‌پذیری نسبت به ضرر / بیماری ۸- خودتحويل نیافته ۹- شکست)، محدودیت‌های مختل (۱۰-

استحقاق / بزرگ‌منشی^{۱۱}-خویشتن‌داری و خود-انضباطی ناکافی)، دیگر جهت‌مندی (۱۲- اطاعت ۱۳- ایثار) و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (۱۴-بازداری هیجانی ۱۵- معیارهای سرسختانه/عیب‌جویی افراطی). بارانف^۱، اویی^۲ (۲۰۰۷)، اعتبار و روایی این پرسش‌نامه را تأیید کرده‌اند و ضریب آلفای کرونباخ را برای تمام مقیاس ۰/۹۴ و پایایی بالاتراز متوسط را برای هر یک از مقیاس‌ها به‌دست آوردند. هم‌چنین در پژوهشی دیگر اعتبار این پرسش‌نامه به‌وسیله آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۹۶٪ و برای تمام خرده‌مقیاس‌ها بالاتر از ۸۰٪ بود. هم‌چنین در هنجاریابی این پرسش‌نامه در ایران توسط آهی و بشارت (۱۳۸۴) همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ در جمعیت مونث (۰/۹۷) و در جمعیت مذکر (۰/۹۸) به‌دست آمده است (آهی و بشارت ۱۳۸۴).

پرسش‌نامه تنظیم‌شناختی هیجان (CERQ): پرسش‌نامه تنظیم‌شناختی هیجان توسط گارنفسکی^۳، کرایج^۴ و اسپینهاون^۵ (۲۰۰۱) تدوین شده است. پرسش‌نامه‌ای چندبعدی است که جهت شناسایی راهبردهای مقابله‌ای شناختی افراد، پس از تجربه کردن وقایع یا موقعیت‌های منفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این پرسش‌نامه یک ابزار خود گزارشی است، و دارای ۳۶ ماده می‌باشد که نحوه پاسخ به آن بر مبنای طیف لیکرت ۵ درجه‌ای به‌صورت ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ می‌باشد. ماده‌ها به‌صورت چهار گزینه‌ای (۱= هرگز، ۲= بندرت، ۳= گاهی اوقات، ۴= بیشتر اوقات، ۵= همیشه) می‌باشد. عبارات این پرسش‌نامه از نظر مفهومی ۹ خرده‌مقیاس متمایز از هم را تشکیل می‌دهند که هر یک به منزله راهبردی خاص از راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان و دارای ۴ عبارت است. این راهبردها عبارتند از: سرزنش خود، پذیرش، نشخوار فکری، تمرکز مجدد مثبت، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی، ارزیابی مجدد مثبت، دیدگاه‌گیری، فاجعه‌انگاری و سرزنش دیگری. برای افراد ۱۲ سال به بالا (هم افراد عادی و هم جمعیت بالینی) قابل استفاده می‌باشد. ۵ زیرمقیاسان پرسش-نامه راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان سازگار و ۴ زیرمقیاس دیگر راهبردهای تنظیم-شناختی هیجان ناسازگار هستند. گارنفسکی و همکاران (۲۰۰۲)، اعتبار و روایی

1- Baranoff
3- Garnefski
5- Spinhoven

2- Oei
4- Kraaij

مطلوبی برای این پرسش‌نامه گزارش کرده‌اند. روایی ساختاری و اعتبار این مقیاس در ایران با استفاده از تحلیل عامل تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است و اعتبار آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از زیرمقیاس‌ها مابین ۰/۶۴ الی ۰/۸۲ گزارش شده است (عبدی، ۱۳۸۹). اعتبار پرسش‌نامه در فرهنگ ایرانی را یوسفی (۱۳۸۵) در نمونه‌ای متشکل از آزمودنی‌های ۱۵ تا ۲۵ سال، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، برای «کل شناختی» برابر ۰/۸۲ گزارش کرده است.

یافته‌ها

در جداول (۱ و ۲) یافته‌های توصیفی مربوط به میانگین و انحراف معیار مربوط به نمره کل از مون طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تنظیم‌شناختی هیجان آورده شده است.

جدول (۱) امار توصیفی مربوط تنظیم‌شناختی هیجان

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
پرورشگاهی	۵۰	۱۱۱/۰۲	۱۹/۶۲
عادی	۵۰	۱۱۲/۸	۱۳/۷۴

جدول (۲) امار توصیفی مربوط طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
پرورشگاهی	۵۰	۲۰۵/۰۸	۳۲/۳۰
عادی	۵۰	۱۷۲/۵۸	۳۸/۱۱

با توجه به جداول (۱) می‌توان گفت که در متغیر تنظیم‌شناختی هیجان میانگین گروه افراد عادی بیشتر از گروه پرورشگاهی است اما پراکندگی نمرات در گروه پرورشگاهی بیشتر از گروه عادی می‌باشد. همچنین با توجه به جدول (۲) در متغیر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه میانگین نمرات گروه پرورشگاهی بیشتر از گروه عادی است اما پراکندگی نمرات در گروه عادی بیشتر از گروه پرورشگاهی می‌باشد.

برای بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهشی، اثر متغیر گروه‌ها بر شاخص‌های ۱۵ گانه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه از روش تحلیل واریانس چندمتغیری (MANOVA) توسط نرم‌افزار SPSS ویراست ۱۶ استفاده شد. به‌منظور بررسی، ابتدا مفروضه‌های مقدماتی نظیر نرمال بودن، خطی بودن، داده‌های پرت تک‌متغیری و چندمتغیری، یکسانی ماتریس واریانس-کوواریانس، چندهمخطی بودن برای اطمینان از عدم تخطی جدی از آنها مورد بررسی و تأیید قرار گرفتند سپس آزمون معناداری (MANOVA) (اثر پیلایی، لامبدای ویلکز، t هتلینگ و بزرگ‌ترین ریشه روی) برای بررسی اثر متغیر گروه بر حوزه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار انجام شد. نتایج آزمون‌های معناداری در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول (۳) نتایج آزمون‌های معناداری تحلیل واریانس چندمتغیری برای اثر اصلی گروه بر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه

متغیر	آزمون	ارزش	F	سطح معنی‌داری
گروه	اثر پیلایی	۰/۵۲۳	۶/۰۶۱	۰/۰۰۱
	لامبدای ویلکز	۰/۴۷۷	۶/۰۶۱	۰/۰۰۱
	T هتلینگ	۱/۰۹	۶/۰۶۱	۰/۰۰۱
	بزرگ‌ترین ریشه روی	۱/۰۹	۶/۰۶۱	۰/۰۰۱

با توجه به جدول فوق نتیجه می‌شود بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در بین نوجوانان پرورشگاهی و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتایج تحلیل واریانس برای ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه در دو گروه استفاده شده است که در جدول (۴) ارائه می‌شود.

جدول (۴) نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری برای هریک از ۱۵ خرده‌مقیاس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه

متغیرها	گروه	میانگین	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری
محرومیت هیجانی	پرورشگاهی	۳/۰۳	۳۳/۵۷	۱	۳۳/۵۷	۲۸/۹۲	۰/۰۰۱
	عادی	۱/۸۷					
رهاشدگی	پرورشگاهی	۲/۴۹	۰/۰۸۴	۱	۰/۰۸۴	۰/۰۶۰	۰/۸۰۷
	عادی	۲/۵۴					
بی‌اعتمادی	پرورشگاهی	۲/۸۱	۱۰/۵۲	۱	۱۰/۵۲	۱۲/۶۲	۰/۰۰۱
	عادی	۲/۱۶					
بیگانگی اجتماعی	پرورشگاهی	۲/۱۸	۱/۶۱	۱	۱/۶۱	۱/۷۵	۰/۱۸۸
	عادی	۱/۹۳					
نقص و شرم	پرورشگاهی	۲/۰۶	۷/۳۴	۱	۷/۳۴	۱۰/۵۱	۰/۰۰۲
	عادی	۱/۵۲					
شکست	پرورشگاهی	۲/۵۱	۱۲/۹۰	۱	۱۲/۹۰	۱۴/۶۲	۰/۰۰۱
	عادی	۱/۷۸					
وابستگی	پرورشگاهی	۲/۳۱	۹/۳۲	۱	۹/۳۲	۱۲/۰۹	۰/۰۰۱
	عادی	۱/۷۰					
آسیب‌پذیری	پرورشگاهی	۲/۳۰	۲/۴۴	۱	۲/۴۴	۳/۶۲	۰/۰۶۰
	عادی	۱/۹۸					
خودتحويل نیافته	پرورشگاهی	۲/۴۴	۰/۹۲۱	۱	۰/۹۲۱	۰/۸۲۱	۰/۳۶۷
	عادی	۲/۲۵					
اطاعت	پرورشگاهی	۲/۳۴	۲/۵۸	۱	۲/۵۸	۳/۶۷	۰/۰۵۸
	عادی	۲/۰۲					
اینار	پرورشگاهی	۲/۶۶	۰/۹۷۸	۱	۰/۹۷۸	۱/۱۰	۰/۲۹۶
	عادی	۲/۸۶					
بازداری هیجانی	پرورشگاهی	۲/۶۱	۰/۶۳۶	۱	۰/۶۳۶	۰/۷۹۱	۰/۳۷۶
	عادی	۲/۴۵					
معیارهای سرسختانه	پرورشگاهی	۳	۰/۳۰	۱	۰/۳۰	۰/۳۶۲	۰/۵۴۹
	عادی	۳/۱۱					
استحقاق	پرورشگاهی	۲/۴۳	۰/۷۶۰	۱	۰/۷۶۰	۰/۶۵۸	۰/۴۱۹
	عادی	۲/۶۱					

ملاحظه می‌شود که در جدول فوق بین دو گروه نوجوانان جز در خرده‌مقیاس‌های (رهاشدگی، بیگانگی اجتماعی، آسیب‌پذیری، خود تحول یافته، اطاعت، ایثار، بازداری، معیارهای سرسختانه و استحقاق) در بقیه خرده‌مقیاس‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به عبارتی نمرات این خرده‌مقیاس‌ها در نوجوانان پرورشگاهی در مقایسه با نوجوانان عادی بالاتر است. بنابراین فرضیه اول پژوهشی مورد تأیید است. به‌منظور آزمون فرضیه، نمرات راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان در دو گروه نوجوانان پرورشگاهی و عادی، اثر متغیر گروه، بر شاخص‌های ۱۰گانه راهبردهای تنظیم هیجان‌شناختی از روش تحلیل واریانس چندمتغیری (MANOVA) استفاده شد. ابتدا مفروضه‌های مقدماتی نظیر نرمال بودن، خطی بودن، داده‌های پرت تک‌متغیری و چندمتغیری، یکسانی ماتریس واریانس-کوواریانس، چند هم‌خطی بودن برای اطمینان از عدم تخطی جدی از آنها مورد بررسی و تأیید قرار گرفتند. سپس آزمون معناداری (MANOVA) (اثر پیلایی، لامبدای ویلکز، t هتلینگ و بزرگ‌ترین ریشه روی) برای بررسی اثر متغیر گروه بر راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان انجام شد. نتایج آزمون‌های معناداری در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول (۵) نتایج آزمون‌های معناداری تحلیل واریانس چندمتغیری برای اثر اصلی گروه بر راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان

متغیر	آزمون	ارزش	F	سطح معنی‌داری
	اثر پیلایی	۰/۱۴۱	۱/۶۴	۰/۱۱۴
گروه	لامبدای ویلکز	۰/۸۵۹	۱/۶۴	۰/۱۱۴
	T هتلینگ	۰/۱۶۵	۱/۶۴	۰/۱۱۴
	بزرگ‌ترین ریشه روی	۰/۱۶۵	۱/۶۴	۰/۱۱۴

با توجه به جدول فوق نتیجه می‌شود بین راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان در بین نوجوانان پرورشگاهی و عادی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. نتایج تحلیل واریانس برای ۱۰ راهبرد تنظیم‌شناختی هیجان در دو گروه استفاده شده است که در جدول (۶) ارائه می‌شود.

ملاحظه می‌شود که در جدول (۶) بین دو گروه نوجوانان جز در خرده‌مقیاس (تمرکز مجدد منفی) در بقیه خرده‌مقیاس‌های راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. به عبارتی نمرات این خرده‌مقیاس‌ها در نوجوانان پرورشگاهی در مقایسه با نوجوانان عادی برابر است. بنابراین فرضیه دوم پژوهشی مورد تأیید نمی‌باشد.

جدول (۶) نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری برای هریک از ۱۵ خرده‌مقیاس راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان

متغیرها	گروه	میانگین	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری
تمرکز مجدد	پرورشگاهی	۳/۲۴	۹/۴۵	۱	۹/۴۵	۸	۰/۰۰۶
	عادی	۳/۸۵					
فاجعه انگاری	پرورشگاهی	۲/۶۸	۰/۰۰۱	۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۹۷
	عادی	۲/۶۸					
سرزنش دیگری	پرورشگاهی	۲/۴۲	۱	۱	۱	۱/۰۵۷	۰/۳۰۶
	عادی	۲/۶۲					
ارزیابی مجدد مثبت	پرورشگاهی	۳/۱۰	۱/۹۶	۱	۱/۹۶	۱/۹۸	۰/۱۶۳
	عادی	۳/۳۸					
تمرکز مجدد مثبت	پرورشگاهی	۳/۳۶	۰/۰۶۳	۱	۰/۰۶۳	۰/۰۶۲	۰/۸۰۴
	عادی	۳/۳۱					
پذیرش	پرورشگاهی	۲/۷۵	۳/۵۱	۱	۳/۵۱	۲/۸۳	۰/۰۹۵
	عادی	۳/۱۲					
نشخوار فکری	پرورشگاهی	۲/۹۷	۰/۱۰۶	۱	۰/۱۰۶	۰/۱۷۲	۰/۶۷۹
	عادی	۳/۰۴					
سرزنش فکری	پرورشگاهی	۲/۸۹	۰/۲۲۶	۱	۰/۲۲۶	۰/۱۷۴	۰/۶۷
	عادی	۲/۸۰					
دیدگاه گیری	پرورشگاهی	۲/۹۵	۳/۴۲	۱	۳/۴۲	۳/۸۱	۰/۰۵۴
	عادی	۳/۳۲					

بحث و نتیجه‌گیری

ساختارهای شناختی بنیان تفکر و رفتار انسان را سازمان می‌دهد و سایر عوامل مربوط به آنها احتمالاً نقش واسطه‌ای بر عهده دارند. ژرف‌ترین ساختارهای شناختی طرح‌واره‌ها هستند (بک^۱، فری من^۲ و اسوشیتز^۳ ۱۹۹۰) هنگامی که طرح‌واره‌های ناسازگار برانگیخته می‌شوند، افراد معمولاً سطوح بالایی از هیجانات و عواطف، نظیر خشم شدید، اضطراب، غم یا احساس گناه را تجربه می‌کنند (موریس^۴، ۲۰۰۶) از چنین منظری می‌توان مطرح کرد استفاده از راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان (سازگار یا ناسازگار) برای کم‌رنگ کردن هیجانات منفی، شناخت‌ها، طرواره‌ها و رفتارهای همراه با آنها صورت می‌گیرد. از این رو در پژوهش حاضر سعی بر آن شد تا این دو مؤلفه شخصیت مورد بررسی قرار گیرد و به‌طور کلی یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که تمام طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بجز در خرده‌مقیاس‌های (رهاشدگی، بیگانگی اجتماعی، آسیب‌پذیری، خودتحوّل یافته، اطاعت، ایثار، بازداری، معیارهای سرسختانه و استحقاق) در نوجوانان پرورشگاهی بیشتر از نوجوانان غیرپرورشگاهی است. مطالعه پیشینه این یافته تحقیق همسو با پژوهش‌هایی است که در مورد کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست و مقایسه آنها با افراد عادی انجام شده است و نشانگر آن است که کودکان و نوجوانان دارای فراوانی بیشتری از رفتارهای ناسازگاران بوده و در معرض خطر ابتلا به اختلالات رفتاری و روانشناختی قرار دارند. به‌طوری که حجم وسیعی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد کودکانی که بخش اول زندگی‌شان را در پرورشگاه‌ها یا خانواده‌های نامناسب می‌گذرانند، عمدتاً از محیط‌های حمایت‌کننده محروم هستند و بیشتر در معرض خطر مشکلات رفتاری شامل: بیش‌فعالی، پرخاشگری، رفتارهای ضداجتماعی و مشکلات هیجانی مانند اضطراب، افسردگی و عدم تنظیم هیجانی قرار دارند (کیل^۵، ۲۰۱۲؛ لومن^۶ و گونار^۷؛ ایس^۸ و فیشر^۹، ۲۰۰۴؛

1- Beck

3- associates

5- Keil

7- Gunnar

9- Fisher

2- Freeman

4- Muris

6- Loman

8- Ellis

مک لین^۱، ۲۰۰۳، صدیقی، تمنایی فر و دشتبان‌زاده، ۱۳۹۱، بگیان در تاج و محمد امینی، ۱۳۹۱؛ وکیلان، عرب سلمانی و کرامت، ۱۳۹۰؛ بیات، نظری، شاهسواری، میری و نادری فر، ۱۳۸۹). در مطالعات دیگر نیز میزان شیوع اختلالات رفتاری را در کودکانی که در موسسه‌های نگهداری کودکان زندگی می‌کنند، بیشتر از کودکان عادی یافتند (تیزارد^۲، هادگس^۳، ۱۹۷۸؛ ووریا^۴، روتر^۵، پیکلس^۶، وولکیند^۷، هاسبام^۸، ۱۹۹۸؛ تایمر^۹، یورکوئیزا^{۱۰}، زیبل^{۱۱}، ۲۰۰۶؛ وینرلجانگ^{۱۲}، ساندل^{۱۳}، لافهولم^{۱۴}، هیوملزجو^{۱۵}، ۲۰۰۶). سیمسک و همکاران، مشکل رفتاری و هیجانی کودکان پرورشگاهی را نسبت به کودکان عادی بالاتر گزارش کرده و سن و سال اولیه (سن کم) در پذیرش کودک به یتیم‌خانه را در ارتباط با مشکلات بیشتر رفتاری و هیجانی گزارش کرده‌اند. در این پژوهش عواملی همچون ارتباط منظم معلمان کلاس درس و کارکنان یتیم‌خانه را با والدین یا بستگان، حمایت اجتماعی و دخالت به‌جا و مناسب در کارها را جزو عوامل حفاظت‌کننده این کودکان و نوجوانان در برابر مشکلات عاطفی و رفتاری عنوان کرده‌اند (سیمسک و همکاران، ۲۰۰۷). با توجه به مطالب فوق‌الذکر^{۱۶} و هادگینز^{۱۷} (۲۰۰۹) بر اهمیت سبک و شیوه فرزندپروری والدین در دوران کودکی، به عنوان یک عامل پیش‌بینی‌کننده در تعیین واکنش محور هیپوتالاموس - هیپوفیز - آدرنالین در دوران نوجوانی تأکید کردند. نتایج پژوهش آنان نشان داده است که ساختارهای گسترش یافته توسط والدین در دوران کودکی، به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های مستقل واکنش کورتیزل در دوران نوجوانی در نظر گرفته شده است بنابراین کیفیت تعامل با والدین و تجربه محیط خانوادگی امن و حمایت‌کننده، در تثبیت شخصیت و کاهش رفتارهای خطرناک و ارتقای سلامت روان نوجوان تأثیر بسزایی دارد (النبوگن و هادگینز، ۲۰۰۹).

1- Maclean
3- Hodges
5- Rutter
7- Pickles
9- Timmer
11- Zebell
13- Sundell
15- Humlesjö
17- Hodgins

2- Tizard
4- Vorria
6- Rutter
8- Hosbaum
10- Urquiza
12- Vinnerljung
14- Lofholm
16- Ellenbogen

با توجه به نتایج پژوهش حاضر در تبیین بالا بودن نمرات طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌توان گفت که نوجوانان پرورشگاهی تجارب ناخوشایندی در دوران کودکی داشته و نیازهای عاطفی و هیجانی اصلی‌شان برآورده نشده است. طرح‌واره‌ها نتیجه تجارب آسیب‌زا محسوب می‌شوند که در طول دوران کودکی یا نوجوانی رشد می‌کند. لذا می‌توان چنین استدلال کرد که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در نوجوانان پرورشگاهی نتیجه تجارب زیانبخش (نظیر رهاشدگی، محرومیت هیجانی، تحقیر، نقص در محیط اولیه و حوادث استرس‌زا) است که فرد در سیر دوران کودکی با این تجارب روبرو شده است. هم‌چنین بالا بودن نمرات احتمالاً نشان‌دهنده مشکل در دستیابی نوجوانان به پنج موضوع اساسی رشد سالم یعنی ارتباط، خودمختاری، شایستگی، انتظارات معقول و محدودیت‌های واقع‌گرایانه می‌باشد. به‌طوری که این طرح‌واره‌ها به ایجاد باورهای منفی درباره خود، دیگران، جهان و دیدگاه بدبینانه نسبت به زندگی منجر می‌شود. بر اساس نتایج این پژوهش میانگین نمرات نوجوانان پرورشگاهی در طرح‌واره محرومیت هیجانی نسبت به گروه عادی بیشتر بوده و با توجه به این امر افراد دارای طرح‌واره محرومیت هیجانی انتظار ندارند که تمایل آنها برای برقراری رابطه هیجانی با دیگران به‌طور کافی ارضا شود. هم‌چنین میانگین نمرات طرح‌واره نقص و شرم نیز در نوجوانان پرورشگاهی در مقایسه با نوجوانان عادی بیشتر گزارش شده است که این در نوجوانان پرورشگاهی با داشتن شرایط متفاوت دور از انتظار نبوده به‌طوری‌که نوجوانان پرورشگاهی از همان ابتدای مدرسه متوجه تفاوت خودشان با دیگر هم‌کلاسی‌هایشان می‌شوند دیگر هم‌کلاسی‌ها پس از مدرسه به خانه می‌روند و پدر و مادرشان از آنها حمایت می‌کند. تفاوت از این قبیل باعث تشکیل این طرح‌واره در آنان می‌شود. هم‌چنین طبق نتایج نوجوانان پرورشگاهی دارای طرح‌واره بی‌اعتمادی/بدرفتاری بوده و بر این باورند که دیگران با کوچک‌ترین فرصت از آنها سوء استفاده خواهند کرد. افراد دارای طرح‌واره وابستگی و بی‌کفایتی احساس می‌کنند که بدون کمک جدی دیگران نمی‌توانند از عهده مسئولیت روزمره برآیند و افرادی که دارای طرح‌واره شکست هستند معتقدند بدون شک در دستیابی به حد معمول پیشرفت، شکست خواهند خورد (حمیدپور و اندوز، ۱۳۸۹) از آنجایی که نوجوانان پرورشگاهی در مقایسه

با نوجوانان عادی دارای طرح‌واره وابستگی و شکست هستند اغلب ویژگی‌های بیان شده برای آن طرح‌واره در آنان دیده می‌شود. همچنین یافته‌های این پژوهش نشان‌دهنده عدم وجود تفاوت معنادار در تنظیم‌شناختی هیجان بین نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی است. علت عدم تفاوت می‌تواند این امر باشد که نوجوانان پرورشگاهی در محیطی که احتمالاً غنی از آموزش و تربیت هستند و برای این کودکان و نوجوانان دائماً کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی برگزار می‌شود. به علاوه اینکه بهزیستی برای مراقبت از این کودکان از متخصصان علوم تربیتی و روانشناسان کمک می‌گیرد. همچنین احتمال می‌رود یکی از دلایل این امر زندگی کردن در مکان‌های دسته‌جمعی باشد.

همان‌طور که ذکر گردید این پژوهش در گروه نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی انجام گرفته است و بیشترین افراد نمونه ما ۱۷ سال سن دارند و فقط طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و راهبرهای تنظیم‌شناختی هیجان این گروه مورد بررسی قرار گرفته است که به‌نظر می‌رسد انتخاب محدوده سنی گسترده‌تر و مقایسه‌های مختلف نتایج قابل اطمینان‌تری را فراهم کند. بنابراین پیشنهاد می‌شود پژوهش‌آتی در محدوده سنی گسترده‌تر انجام شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از روش‌های دقیق‌تری مانند مصاحبه ساختارمند بالینی به‌منظور کشف اطلاعات بیشتر استفاده شود. با نظر به این که تفاوت‌های فرهنگی بسیاری در گروه‌های مختلف جامعه وجود دارد، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های تطبیقی در این مورد انجام پذیرد.

تشکر و قدردانی

از سازمان بهزیستی استان آذربایجان شرقی و پرورشگاه‌های شهر تبریز و تمامی کارکنان این مراکز و همچنین از تمامی نوجوانانی که ما را در اجرای این پژوهش یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌کنیم.

۱۳۹۴/۰۳/۲۸	تاریخ دریافت نسخه اولیه مقاله:
۱۳۹۴/۱۰/۰۱	تاریخ دریافت نسخه نهایی مقاله:
۱۳۹۵/۰۲/۱۴	تاریخ پذیرش مقاله:

منابع

- بگیان، محمدجواد؛ درتاج، فریبرز و محمدمینو، مهدی (۱۳۹۱). مقایسه ناگویی خلقی و کنترل عواطف در مادران دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری، *مجله ناتوانی یادگیری*، ۲(۲)، ۱۹-۶.
- بیات، محبوبه؛ نظری، محبوبه؛ شاهسواری، آرزو؛ میری، مجید و مهین نادریفر (۱۳۸۹). اختلالات جسمی کودکان ۷-۱۱ ساله ساکن مراکز نگهداری شبانه‌روزی تهران، *نشریه پرستاری ایران*، ۲۶(۶۳)، ۱۷-۸.
- صدیقی ارفعی، فریبرز؛ تمنایی‌فر، محمدرضا و سمیه دشتیان‌زاده (۱۳۹۱). مقایسه کودکان با و بدون اختلالات یادگیری در آزمون دیداری حرکتی بندر گشتالت، *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۲(۱)، ۹۱-۷۸.
- عبدی، سلمان؛ بابا‌پورخیرالدین، جلیل و حیدر فتحی (۱۳۸۹). رابطه سبک‌های تنظیم هیجان شناختی و سلامت عمومی دانشجویان، *مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران*، ۸(۴): ۲۵۸-۲۶۴.
- نوری، ابولقاسم؛ مکارمی، آذر و مینو ابراهیمی (۱۳۷۹). مقایسه سبک اسنادی نوجوانان پرورشگاهی و غیرپرورشگاهی شهرستان شیراز: دانش و پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان) *علوم انسانی*، ۴(۴): ۱-۱۶.
- وکیلیان، کتابون؛ عرب‌سلمانی، معصومه و افسانه کرامت (۱۳۹۰). بررسی شیوع آنمی در کودکان پرورشگاهی و ارتباط آن با متغیرهای دموگرافیک آنان، *پژوهش پرستاری*، ۶(۲۳)، ۵۷-۵۱.
- یانگ، جفری؛ کلوسکو، ژانت و مارجوری ویشار (۱۳۸۹). *طرح‌واره درمانی (راهنمای عملی برای متخصصان)*، (ترجمه حسن حمیدپور و زهرا اندوز)، چاپ سوم، تهران: ارجمند.
- یوسفی، فریده (۱۳۸۵). بررسی رابطه راهبردهای شناختی تنظیم هیجان با افسردگی و اضطراب در دانش‌آموزان مراکز راهنمایی استعدادهای درخشان، *پژوهش در حیطه کودکان استثنایی*، ۶(۴): ۸۷۱-۸۹۲.
- Ahi GH, Mohammadifar MA, & Besharat, MH. (2007). *Reliability and validity of Young cognitive schemas questionnaire, Short Version*, 37: 5-20.

-
- Bamber, R.M. (2006). *CBT for Occupational Stress in Health Professionals*, London: Rutledge Publishing.
- Baranoff J & Tian P.s.Oei. (2007). Young schema Questionnaire: Review of Psychometric and Measurement Issues, *Australian Journal of Psychology*, 59, 2: 78-86
- Beck, A.T., Freeman, A.M., & associates (1990). *Cognitive therapy of personality disorders*, New York: Guilford Press.
- Behrman, R., Kliegman, R., Jenson, H. (2004). *Nelson TextBook of pediatric .17 thed*, London: W.B. saunderscompany.
- Birkeland, MS., Melkevik, O., Holsen, I., Wold, B. (2012). Trajectories of global self-esteem development during adolescence, *J Adolesc*; 35(1):43-54.
- Castonguay, L.G., & Hill, C.E. (2007). *Insight in Psychotherapy*, American Psychological Association, Washington DC.
- Calvete, E.; Orue, I.; Hankin, B.L. (2013). Early maladaptive schemas and social anxiety in adolescents: The mediating role of anxious automatic thoughts, *Journal of Anxiety Disorders*, 27, 278–288.
- Dries, L., Juffer, F., Ijzendoorn, M., & Kranenburg, M. (2009). Fostering Security? A meta-analysis of attachment in adopted children, *Children and Youth Services Review*, 31, 410-421
- Ellis, B.H., Fisher, P.A. (2004). Predictors of disruptive behavior, developmental delays, anxiety, and affective symptomatology among institutionally reared Romanian children, *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 43(10), 1283-1292.
- Ellenbogen, MA., Hodgins, S. (2009). Structure provided by parents in middle childhood predict cortisol reactivity in adolescence among the offspring of parents with bipolar disorder and controls, *Psychoneuroendocr*, 34(5):773-85.
- Garnefski, N., Kraaij V, Spinhoven P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and emotion problems, *Pers Individ Differ*, 30: 1311-1327.
- Garnefski, N., Legerstee, J., Kraaij, V., Van den Kommer, T., & Teerds, J. (2002). Cognitive coping strategies and symptoms of depression and
-

- anxiety: a comparison between adolescents and adults, *Journal of Adolescence*, 25: 603–611.
- Ibrahim, A., El-Bilsha, M., El-Gilany, A., Kahter, M. (2012). Prevalence and predictors of maladaptive cognitive schema among orphans in Dakahlia governorate orphanages, Egypt, *Middle East Journal of Psychiatry and Alzheimers*, 3:15-25.
- Jill, L., Michiel, F., Vreeswijk, A. (2008). An empirical test of schema mode conceptualizations in personality disorders, *Behavior Research and Therapy*, 46: 854- 863.
- Keil, M. (2012). A Prospective Study of Growth and Development of Children Recently Adopted From Orphanage Care, *Pediatric Endocrinology Nursing Society*.
- Loman, M., & Gunnar, M. (2010). Early experience and the development of stress reactivity and regulation in children, *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 34, 867-87.
- Maclean, K. (2003). The impact of institutionalizing on child development. *Development and Psychopathology*, 15, 853–884.
- Megan, R., Gunnar (2015). The effects of early life stress on neurobehavioral development in children and adolescents: Mediation by the HPA axis, *Psychoneuroendocrinology*, 61: 3
- Mihalca, A.M., Tarnavska, Y. (2013). Cognitive Emotion Regulation Strategies and Social Functioning in Adolescents, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 82 (2013) 574-579.
- Muris, P. (2006). Maladaptive schemas in non-clinical adolescents: Relations to perceived parental rearing behaviours, big five personality factors and psychopathological symptoms, *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 13: 405-413.
- Niemann, S. & Weiss, S. (2012). Factors affecting attachment in international adoptees at 6 months post adaption, *Children and Youth services Review*, 34, 205-212.
- Ochsner, KN., & Gross, JJ. (2005). The cognitive control of emotion, *TRENDS in cognitive sciences*, 9 (5): 242–249.
- Roper, L., Dickson, J.M., Tinwell, C., Booth, P.G., & McGuire, J. (2010). Maladaptive cognitive schemas in alcohol dependence: Changes

- associated with a brief residential abstinence program, *Cognitive Therapy and Research*, 34: 207–215.
- Sarracino, D., Presaghi, F., Degni, S., Innamorati, M. (2011). Sex-specific relationships among attachment security, social values, and sensation seeking in early adolescence: Implications for adolescents' externalizing problem behavior, *J Adolesc.*, 34(3):541-54.
- Sheffield, A., Waller, G., Emauelli, F., Murrey, J. & Meyer, C. (2005). Link between parenting and core belief., Preliminary Psychometric, Validation of young Parenting Inventory, *Cognitive therapy and Research*, 29(6), 72-78.
- Simms, DM, Bolden, JB. (2033). *The Family Reunification project: Facilitating Regular Contact among Fosterchildren, Biological Family and Foster Families*, Childwellfar League Am. 12(3):19.
- Simsek Z, Erol N, Öztop D, Münir K (2007). Prevalence and predictors of emotional and behavioral problems reported by teachers among institutionally reared children and adolescents in Turkish orphanages compared with community controls, *Children and Youth Services Review*, 29, 883–899
- Timmer, SG., Urquiza, AJ., Zebell, N. (2006). Challenging foster caregiver-maltreated children relationships: The effectiveness of parent-child interaction therapy, *Child and Youth Services Review*, 28: 1–19.
- Tizard, B., Hodges, J. (1978) The effect of early institutional rearing on the development of eight-year-old children, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 19: 99–118.
- Vinnerljung, B., Sundell, K., Lofholm, CA., Humlesjö, E. (2006). Former Stockholm child protection cases as young adults, Do outcomes differ between those that received services and those that did not, *Child and Youth Services Review*, 28: 59–77.
- Vorria, P., Rutter, M., Pickles, A., Wolkind, S., Hosbaum, A. (1998) A comparative study of Greek children in long-term residential group care and in 2-parent families: I, Social, emotional and behavioral difference, *Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 39(2): 225–236.
- Young, J., & Brown, G. (2001). *Young Schema Questionnaire: Special Edition*, New York: Schema Therapy Institute.